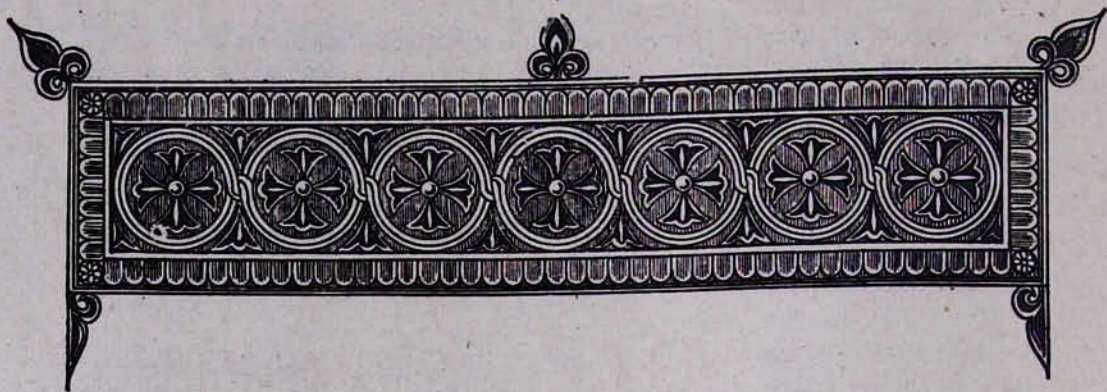

ԴՈՎՏ. ՀԱՅՐ ԻՈՂԱՆՆԵՍ ԼԵՓՄԻՈՒՄԻ ՄԱՀՎԱՆ 60-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Սույն թվականի փետրվարի 18—19 օրերին, Արևելյան Գերմանիայի Հալլե-Վիտենբերգ թաղաքի Մարտին Լութերի անվան համալսարանի աստվածաբանական ֆակուլտետին կից Լեփսիուսի արխիվի տնօրենության կողմից, համալսարանի արևելագիտության և հնագիտության, ինչպես նաև պատմության ու հասարակագիտության ֆակուլտետների համագործակցությամբ կազմակերպվել էր մի գիտաժողով՝ նվիրված դոկտոր հայր Իոհաննես Լեփսիուսին, նրա մահվան 60-րդ տարեկիցի առթիվ:

Փետրվարի 18-ի առավոտյան, ժամը 9-ին, համալսարանի Չերնիշևսկու անվան շենքի ընդարձակ դահլիճում գիտաժողովի բացումը կատարեց համալսարանի պրոռեկտոր դոկտ. պրոֆ. Ռ. Բավրմանը: Այնուհետև Հալլե-Մառնայից Առաքելական Եկեղեցու և Նորին Սրբություն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Ս. Տ. Վազգեն Ա Հայրապետի անունից ողջույնի խոսքով հանդես եկավ Մայր Աթոռի դիվանապետ Տ. Ներսես եպս. Պոպապալյանը՝ ընթերցելով Նորին Վեհափառության սրբատառ կոնդակը նվիրված դոկտ. հայր Իոհաննես Լեփսիուսի հիշատակին և ուղղված Մարտին Լութերի անվան համալսարանի դասախոս և սույն գիտաժողովի կազմակերպիչ դոկտ. Գոլցին:

Ողջույնի խոսքերով հաջորդաբար հանդես եկան՝ ԳԴՀ-ի Ավետարանական Եկեղեցիների Միության անունից եպիսկոպոս դոկտ. Կ. Ֆորբը, Ռուսաց ուղղափառ Եկեղեցու անունից՝ Բեռլինի և Կենտրոնական

Եվրոպայի եկկարխ Ֆեոդոս արքեպիսկոպոսը, Գերմանա-հայկական ընկերության ներկայացուցիչ, ԳՖՀ-ի Հայդելբերգի համալսարանի պրոֆ. դոկտ. Ֆ. Հայերը:

Գիտաժողովի նիստին հատկացված սրահում ցուցադրված էին դոկտ. Իոհաննես Լեփսիուսի արխիվը, նրա հրատարակած աստվածաբանական և ընկերային հարցերին վերաբերվող շահեկան գրքերը, նրա ընտանեկան նկարները և անձնական իրերը:

Առավոտյան ժամը 10-ին սկսվեցին գիտաժողովի աշխատանքները: Ձեկուցումներով հանդես եկան Մարտին Լութերի անվան համալսարանի աստվածաբանական ֆակուլտետի դեկան դոկտ. Հ. Գոլցը «Հայոց դատապաշտպան հայր դոկտ. Իոհաննես Լեփսիուսի կյանքն ու գործունեությունը» թեմայով, Կենտրոնական Եվրոպայի հայրապետական պատմիրակ դոկտ. Մեսրոպ ծ. վրդ. Գրիգորյանը «Հալլե-Մառնայից Նորագույն ժամանակներում» թեմայով, ԳՖՀ-ի Հայդելբերգի համալսարանի պրոֆ. դոկտ. Մ. Ռ. Լեփսիուսը՝ «Դոկտ. Ի. Լեփսիուսի պատանեկության և ուսանողական տարիների մասին» թեմայով:

Միջօրեի ճաշի դադարից հետո գիտաժողովը շարունակվեց: Ձեկուցումներով հանդես եկան պրոֆ. դոկտ. Յ. Գլասնեկը (ԳԴՀ) «Երիտթուրքական ռեժիմի բնույթը Օսմանյան կայսրությունում» թեմայով, հոգձ. Տ. Սեպուխ ծ. վրդ Սարգսյանը՝ «Հայ-գերմանական գիտական կապերը Գարեգին Ա

Հովսեփյան կաթողիկոսի գործունեության մեջ» թեմայով, Վենետիկի Մխիթարյան միաբանությունից դուկտ. հայր Լևոն Ջեքիյանը «Մխիթարյան միաբանության ներդրումը հայ մշակույթի և գիտության պահպանման գործում» թեմայով, պրոֆ. դուկտ. Պ. Նազելը (ԳԴՀ) «Գերմանացի արևելագետների արձագանքումը Օսմանյան կայսրության մեջ հայերի ճակատագրի վերաբերյալ» թեմայով: Ապա Վեկուցեց ԳԴՀ-ի Գիտությունների ա-

կան երգեր և հատվածներ Կոմիտասյան պատարագից:

Էկումենիկ այս արարողության ընթացքում քարոզով հանդես եկավ Մագդեբուրգ քաղաքի եպիսկոպոս դուկտ. Դեմկեն, որն իր խոսքում յուրովի մեկնաբանեց հայկական խաչքարի նշանակությունը՝ այն նմանեցնելով հայ ժողովրդի անցյալի չարչարանքներին և ներկայի հարությանը: Ապա քարոզեց Տ. Ներսես եպս. Պոպապայանը

Ներսես եպս. Պոպապայանը դուկտ. Կուցին է հանձնում Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը

կաղեմիայի անդամ պրոֆ. դուկտ. Յ. Իրմշե-րը «Յուլենի Մարկվարտ, կյանքը, գործն ու ազդեցությունը» թեմայով:

Երեկոյան, ժամը 18-ին, գիտաժողովը իր առաջին օրվա աշխատանքներն ավարտեց: Ժողովի մասնակիցները ընթրիքից հետո հրավիրվեցին Հալլե հստաքի Մարկտ հրապարակում գտնվող Ս. Աստվածածնի տաճարը, որտեղ գիտաժողովի մասնակիցների և խուռնեքամ հավատացյալների ներկայությամբ կատարվեց Էկումենիկ ժամասացու-թյուն: Ժամասացությունը իրենց մասնակցությունը բերեցին Ավետարանական, Կաթոլիկ և Հայ Առաքելական Եկեղեցիները, ինչպես նաև Կոլեգիում Վոկալե Հալլե և Հալլե Օկտեետ երկու երգչախմբերը, որոնք գեղարվեստական բարձր մակարդակով կատարեցին մի շարք եվրոպական եկեղեցա-

«Հավատը՝ սիրուց մղված» (Գաղ. Ե 6) բնաբանով:

Հաջորդ օրը, փետրվարի 19-ի առավոտյան նիստի ընթացքում ելույթներ ունեցան դուկտ. Ս. Սամեսը (ԳԴՀ)՝ «Օսմանյան կայսրությունում իայ քրիստոնյաների ճակատագրի մասին» թեմայով, պրոֆ. դուկտ. Ֆ. Հայերը (ԳՖՀ)՝ «Անգլիացի պետական գործիչ Վիլյամ Էվարթ Գլեդսթոնի և հայերի 1894—96 թվականների կոտորածի մասին» թեմայով, պրոֆ. դուկտ. Բ. Բրենտիսը (ԳԴՀ)՝ «Գերմանական աշխատավորական շարժումը և Գերմանիայի հումանիստական ավանդույթները հայկական հարցում» թեմայով, դուկտ. Բ. Մալիխը (ԳԴՀ)՝ «Քրիստոնյա միլլենները Օսմանյան կայսրության մեջ 19-րդ դարում գերմանացի պատմաբանների տեսակետից, մասնավորապես՝ Թրայլեկի»

թեմայով, պրոֆ. դոկտ. Ա. Անդերլեն (ԳԴՀ)՝ «Հայերի և վրացիների նկատմամբ ցարական քաղաքականության շուրջ» թեմայով:

Ճաշի դադարից հետո գիտաժողովը շարունակեց իր աշխատանքները, որոնց ընթացքում ելույթներ ունեցան դոկտ. Յ. Բրոյստեն (ԳԴՀ)՝ «Հայաստանի աշխարհագրական հետազոտությունը» թեմայով (այս առթիվ ցուցադրվեցին Հայաստանին վերաբերող քարտեզներ և սահիկներ): Պրոֆ.

նը: Նա իր խոսքում գնահատանքով անդրադարձավ գիտաժողովի բոլոր մասնակիցների՝ պատմական կարևոր տեղեկություններով հագեցված գիտահետազոտական լուրջ աշխատանքներին: Այնուհետև սրբապան հայրը Նորին Սրբություն Վեհափառ Հայրապետի անունից շնորհավորեց գիտաժողովի բոլոր մասնակիցներին՝ բերելով նըրանց Սուրբ Էջմիածնի օրհնությունները և հայ ժողովրդի երախտիքը:

Ելույթ է ունենում Իոհաննես Լեփսիուսի թոռնորդի դոկտ. պրոֆ. Մ. Ռ. Լեփսիուսը

դոկտ. Հանկը (Բելգիա) Վեկուցեց «Արևմտահայության ճակատագիրը ժամանակակից ռուս գրականության մեջ» թեմայով, հայր դոկտ. Ք. Դիդրիխը (ԳԴՀ)՝ «Իոհաննես Լեփսիուսը և հարավ-ռուսական շրջանադասները» թեմայով, դոկտ. Մ. Սենսը (ԳԴՀ)՝ «20-րդ դարում հին արևելյան եկեղեցիների հետ աստվածաբանական երկխոսության պարզացման ընթացքի մասին» թեմայով: Վերջին Վեկուցողը եղավ պրոֆ. դոկտ. Գ. Բասարակը (ԳԴՀ), որի Վեկուցման թեման էր «Հայ Առաքելական եկեղեցին խաղաղասիրական աշխատանքում» (Աստ, էջ 10):

Կարճ դադարից հետո տեղի ունեցավ մտքերի փոխանակում և գիտաժողովի աշխատանքների եզրակացում:

Այս առթիվ եզրափակիչ խոսքով հանդես եկավ Տ. Ներսես եպիսկոպոս Պոպապայա-

Այս առթիվ ելույթներ ունեցան նաև պրոֆ. դոկտ. Գ. Քրիչմարը (ԳՖՀ) և գիտաժողովի կազմակերպիչ դոկտ. Հ. Գուլը:

Ելեկոյան, ժամը 20-ին, Հալլե քաղաքի Մարիցբուրգ դղյակի սրահներից մեկում տրվեց պաշտոնական ճաշկերույթ ի պատիվ գիտաժողովի մասնակիցների: Ճաշկերույթին ներկա էին Մարտին Լութերի անվան համալսարանի պրոռեկտոր պրոֆ. դոկտ. Ռ. Բավրմանը, պետական իշխանությանց ներկայացուցիչներ, բարձրաստիճան հյուրեր, տեղական եկեղեցիների ներկայացուցիչներ ու գիտաժողովի մասնակիցներ: Ճաշկերույթի ընթացքում պրոֆ. դոկտ. Գ. Բասարակը բաժակաճառ արտասանեց և առաջարկեց խմել Ամենայն Հայոց Վեհափառ Վազգեն Ա Հայրապետի կենացը: Բոլոր ներկաները հոտնկայս խմեցին Վեհափառի կենացը: Ի պատասխան սույն կենացի, շնորհակալու-

թյան խոսքով հանդես եկավ Ս. Ներսես եպս. Պոպապայանը:

ԳԴՀ-ում գտնվելու օրերին, դոկտ. Հ. Գուլգի հրավերով, Ս. Ներսես եպիսկոպոսը այցելեց Մարտին Լութերի անվան համալսարանի աստվածաբանական ֆակուլտետը և ծանոթացավ տեղի աշխատանքներին, այցելեց նաև ֆակուլտետի գրադարաններն ու լսարանները՝ գոհունակությամբ տեղեկանալով, որ նույն այդ լսարաններում բազում տասնամյակներ առաջ սովորել ու աշխատել են Մայր Աթոռի միաբաններ Գարեգին սարկավազ Հովսեփյանը, Կարապետ սարկավազ Տեր-Մկրտչյանը, Գևորգ սարկավազ Չորեքչյանը, Կոմիտաս վարդապետը և Հայ եկեղեցու բազմաթիվ այլ երախտավորներ:

Ուրբաթ օրը, փետրվարի 21-ին, Մագդեբուրգ քաղաքի եպիսկոպոս դոկտ. Դեմկեի հրավերով Ս. Ներսես եպիսկոպոսը, ընկերակցությամբ Ս. Մեսրոպ ծայր. վարդապետի և հայր Լևոն Ջեքիյանի (Մխիթարյան Ուխտից), այցելեց Մագդեբուրգի Ս. Մորիս մայր տաճար, որտեղ կատարվեց գոհաբանական աղոթք: Այա Դեմկե եպիսկոպոսը բարիգալստյան խոսքով ողջունեց հյուրերին: Հյուրերի անունից ողջունի և շնորհակալության խոսք ասաց Ս. Ներսես եպիսկոպոսը՝ փոխանցելով Ամենայն Հայոց Հայրապետի եղբայրական ողջունները Ս. Դեմկե եպիսկոպոսին և օրինությունները Ս. Մորիս տաճարի հավատացյալներին:

Գերաշնորհ Ս. Դեմկե եպիսկոպոսը Մագդեբուրգի նախկին արքեպիսկոպոսարանում, ի պատիվ Հայ եկեղեցու ներկայացուցիչների, տվեց մասնավոր ճաշկերույթ: Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները երկոյան մեծ տպավորությամբ բաժանվեցին հյուրընկալ Դեմկե եպիսկոպոսից և նրա հարգարժան ընտանիքից:

Փետրվարի 22-ին, շաբաթ օրը առավոտյան, Ս. Ներսես եպիսկոպոսը այցելեց Նաոմ-

բերգի հոգևոր ակադեմիա, կրույց ունեցավ ակադեմիայի ռեկտոր դոկտ. Վալտերի հետ, ապա 12-րդ դարում կառուցված ակադեմիայի մատռան մեջ կատարվեց Էկումենիկ մի կարճ մաղթանք: Այնուհետև Դոմինաֆոն Ուլբրոն հյուրերին առաջնորդեց Նաոմբերգի մայր տաճար:

Հետմիջօրեին Ս. Ներսես սրբազանը, դոկտ. Գուլգի ընկերակցությամբ, մեկնեց Սաքսոնիայի կենտրոն Լայպցիգ քաղաքը, ուր 20-րդ դարի սկզբին «Աբգար Հովհաննիսյան» հրատարակչությունը հայերեն և գերմաներեն լեզուներով հրատարակել է բազմահատոր գրքեր:

Նույն օրը, ժամը 17-ին, հյուրերը ներկա եղան նոր Կեվանտ համերգասրահում երգեհոնային երաժշտության մի համերգի:

Ավելի ուշ, ժամը 20-ին, Ս. Ներսես եպիսկոպոսը, ընկերակցությամբ դոկտ. Գուլգի, մեկնեց Արևելյան Բեռլին:

Փետրվարի 23-ին, կիրակի օրը, Ներսես եպիսկոպոսը Արևելյան Բեռլինի «Հովհաննես Թալ» թաղամասի Ավետարանական Եկեղեցու հոգևոր հովիվ Ի. Գրաուրթի կողմից հրավիրվել էր եկեղեցի՝ մասնակցելու կիրակնօրյա եկեղեցական արարողությանը: Հոգևոր հովիվը համառոտ տեղեկություններ տվեց հավատացյալներին Հայ եկեղեցու և ժողովրդի մասին, որից հետո Ս. Ներսես եպիսկոպոսը քարոզեց «Քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի» բնաբանով: Ժամասացությունից հետո Մայր Աթոռի ներկայացուցչի և հավատացյալների միջև տեղի ունեցավ ջերմ կրույց:

Փետրվարի 24-ին, երկուշաբթի օրը, առավոտյան, Ս. Ներսես սրբազանը ջերմ տպավորություններով մեկնեց Արևելյան Բեռլինից՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին վերադառնալու համար:

ԹՂԱԿԻՑ

